

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ЧИПРОВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028Г.

Община Чипровци, гр. Чипровци, бул. Петър Парчевич 45
Приета с решение на Общински Съвет No ...

**Общинска програма
за управление на
отпадъците на
община Чипровци за
периода 2021-2028г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ	3
2. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	4
2.1. Управление на отпадъците	4
2.2. Анализ на политики и законодателство в областта на управление на отпадъците на ниво ЕС:	4
2.3. Анализ на законодателството и политиката по управление на отпадъците в Р България:	8
2.4. Принципи при управлението на отпадъците.....	12
2.5 Съществуващо състояние и практика по управление на отпадъците в община Чипровци	16
2.5.1. Битови отпадъци.....	16
2.5.2 Отпадъци от опаковки и масово разпространени отпадъци	21
2.5.3. Строителни отпадъци	22
2.5.4. Производствени и опасни отпадъци.....	24
2.5.4. Болнични отпадъци	26
2.5.5. Система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци	26
2.5.6. Административни структури на общината, имащи отношение към управлението на отпадъците	27
2.5.7. Проучване, прогнозиране и планиране	29
2.5.8. Финансиране на дейностите по управление на отпадъците	29
3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите - SWOT анализ.....	31
4. Цели и приоритети.....	32
4.1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците.....	33
4.2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	34
4.3. Подобряване организацията по управление на отпадъците в общината.....	36
4.4. Създаване на условия за третиране на биоразградими отпадъци и Спазване на заложените в националното законодателство цели по отношение на отпадъците.....	38
4.5. Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци	41
4.6. Укрепване на административния капацитет.....	42
4.7. Информиране и участие на обществеността	42
5. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им	44
6. Координация с други общински и регионални планове и програми	48
7. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците	51

Общинските програми за управление на отпадъците са един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Те се разработват в съответствие с Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и по-точно с чл. 52, който въвежда изискване общините да разработват и изпълняват програма за управление на отпадъците за територията на съответната община за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. Общинската програма за управление на отпадъците трябва да се разработва и в съответствие с Националния план за управление на отпадъците и да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на местните власти по ЗУО.

2. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

2.1. Управление на отпадъците

Битовите отпадъци са значим екологичен проблем, чието управление е сложен процес, който при неправилно осъществяване, води до проблеми, произтичащи от замърсяването на основните компоненти на околната среда (въздух, води, почви) и чрез тях въздействия на качеството на живот на хората и развитието на екосистемите. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, отпадъците се превръщат в разностранен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторна употреба води до съхранение на природни ресурси.

В тази връзка следва да се отбележи, че съгласно чл. 6 от Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци, общините следва да приемат мерки свързани с депонирането само на отпадъци, които вече са били третирани. Към момента това изискване се спазва само от единични регионални системи за управление на отпадъците и може да е повод за наказателна процедура от страна на ЕК.

Поради това управлението на отпадъците е многообхватен процес, изискващ холистичност на подходите, интегриране на нови технологии, реализиране на междусекторни и междубщински партньорства, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

2.2. Анализ на политики и законодателство в областта на управление на отпадъците на ниво ЕС:

Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571) е приета от Европейската комисия през септември 2011 г. в изпълнение на една от водещите инициативи от Стратегията „Европа 2020“. Пътната карта е в основата на страните - членки на ЕС за устойчиво развитие, като основната цел по отношение отпадъците е: „*До 2020 г. отпадъците да се управляват като ресурс*“. Генерираното количество отпадъци

на глава от населението драстично трябва да намалява и да се рециклират повече материали и суровини. Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до nereцеклируеми материали като търсеният ефект е обезвреждането на отпадъците чрез депониране постепенно да бъде премахнато.

Общата програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 година „Благоденствие в рамките на нашата планета (*“DECISION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 “LIVING WELL, WITHIN THE LIMITS OF OUR PLANET”*)”, е одобрена през ноември 2013 г. Един от основните тематични приоритети в тази седма по ред Програма на Общността за действия за околната среда е "Превръщане на Съюза в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика". С цел Съюзът да се превърне в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, със Седмата Програма за действие по околна среда се гарантира, че не по-късно от 2020 г. отпадъците ще се управляват безопасно като ресурс с оглед да се предотврати вредата за здравето на хората и околната среда.

Други релевантни за управлението на отпадъците нормативни документи на ниво Европейски съюз са:

*** Зелена книга за Европейска стратегия относно пластмасовите отпадъци в околната среда** (Брюксел, 7.3.2013, COM(2013) 123 final, Зелена книга за Европейска стратегия относно пластмасовите отпадъци в околната среда)

Зелената книга представя както резултатите от редица изследвания относно пластмасовата индустрия и отпадъците от пластмаса През 2008г. само в Европа са произведени 60 Mt. Според приблизителни изчисления през 2008 г. в Европейския съюз (ЕС-27) са генерирани около 25 Mt пластмасови отпадъци. От тях 12,1 Mt (48,7 %) са били депонирани, като 12,8 Mt (51,3 %) са били оползотворени и само 5,3 Mt (21,3 %) са били рециклирани. Отпадъците от пластмасови опаковки представляват 63% от генерираните пластмасови отпадъци, а генерираните пластмасови отпадъци от ОЕЕО и от ИУМПС – 10% от генерираните отпадъци от пластмаса в Европа, така и вредите, които се нанасят от пластмасовите отпадъци на околната среда, особено на водните екосистеми и потенциалните заплахи за човешкото здраве от химическите добавки в тези отпадъци.

Общата програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 година „Благоденствие в рамките на нашата планета“, беше одобрена през ноември 2013 г. Един от основните тематични приоритети в тази седма по ред Програма на Общността за действия за околната среда е *„Превръщане на Съюза в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика“*. Подчертава се, че съществува и значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците в Съюза, за да се използват по-добре ресурсите, да се разкрият нови пазари, да се създадат нови работни места и да се намали зависимостта от вноса на суровини, като същевременно се понижат въздействията върху околната среда. Констатира се, че през 2011 г. средното количество отпадъци на глава от населението в Съюза е достигнало 503 кг, като варира от 298 до 718 кг в отделните страни-членки. Средно само 40 % от твърдите отпадъци са подготвени за повторна употреба или се рециклират, докато някои страни-членки постигат 70%, показвайки как отпадъците могат да се използват като един от основните ресурси на ЕС. В същото време много страни-членки депонират над 75% от своите битови отпадъци.

С цел Съюзът да се превърне в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, със Седмата Програма за действие по околна среда се гарантира, че не по-късно от 2020 г. отпадъците ще се управляват безопасно като ресурс и за да се предотврати вредата за здравето и околната среда, абсолютното генериране на отпадъци и генерираните отпадъци на глава от населението ще намаляват и депонирането ще е ограничено до остатъчните отпадъци. Това ще включва прилагане на йерархията на отпадъците в съответствие с РДО и ефективното използване на пазарни инструменти и мерки, за да се гарантира, че: 1) депонирането е ограничено до остатъчните отпадъци (т.е. тези, които не подлежат на рециклиране и оползотворяване); 2) енергията се оползотворява само от материали, които не подлежат на рециклиране, като се вземат предвид разпоредбите на член 4, параграф 2 от РДО; 3) рециклираните отпадъци се използват като основен и надежден източник на суровини за Съюза чрез разработването на нетоксични цикли на материалите; 4) опасните отпадъци се управляват безопасно и генерирането им е намалено; 5) незаконните превози на отпадъци са премахнати с подкрепата на строг мониторинг; и 6) намаляване на хранителните отпадъци. Предвижда се извършване на прегледи на съществуващото законодателство в областта на продуктите

и отпадъците, включително преглед на основните цели на ключовите директиви за отпадъците, въз основа на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите, с цел напредък към постигането на кръгова икономика, и премахване на пречките на вътрешния пазар пред дейности по екологосъобразното рециклиране в Съюза.

*** Специфични ключови мерки,** препоръчани на страните-членки, съгласно Директива(ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

а) да насърчават проектирането, производството и използването на продукти, които позволяват ефективно използване на ресурсите и които са трайни и могат да бъдат ремонтирани, повторно употребявани и актуализирани;

б) да набележат продукти, съдържащи суровини с критично значение за ЕС, така че да се предотврати колкото е възможно превръщането на продукти, които съдържат такива суровини в отпадъци или да се рециклират. В тази връзка Комисията изготвя и актуализира списък на тези суровини (последният списък е от 2020 г.)¹ Този списък, обаче, не изключва възможността държавите-членки да предприемат мерки по отношение на други суровини, считани за важни за съответната национална икономика. Те следва също така да включват в плановете си за управление на отпадъците целесъобразни на национално равнище мерки относно предотвратяването, събирането, сортирането и оползотворяването на отпадъци, съдържащи значително количество от тези суровини. Мерките следва да бъдат включени в плановете за управление на отпадъците при първото им актуализиране след влизането в сила на Директивата (ЕС) 2018/851 от 30 май 2018г.

в) да насърчава повторната употреба на продукти и създаването на системи за популяризиране на дейностите по ремонт с цел повторна употреба, включително и по-специално на електроуреди, текстил, мебели, опаковки, обувки и др.;

г) да разработват и провеждат информационни кампании за повишаване на осведомеността относно предотвратяването на отпадъци;

д) да се насърчава намаляването на образуването на отпадъци, които не са пригодни за подготовка за повторна употреба или рециклиране (като например сгурия и пепел от изгарянето на дърва и въглища за битово отопление).

*** Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС** /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/

*** Директива 1999/31/ЕО** на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

¹ [Шп5://eur-lex.europa.eu/!eea!-con1:en1:/BC/TXT/HTML/?ur1=CE1EX:520200C0474&i1rot=EM](http://eur-lex.europa.eu/!eea!-con1:en1:/BC/TXT/HTML/?ur1=CE1EX:520200C0474&i1rot=EM)

* **Директива 2006/66/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;

* **Директива 2012/19/ЕС** относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;

* **Директива(ЕС) 2015/720** на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 година за изменение на **Директива 94/62/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване, в т.ч. въвеждане на изискване същите да не бъдат предлагани безплатно.

* **Директива 2000/53/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;

* **Директива 96/59/ЕО** на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;

* **Директива 78/176/ЕИО** на Съвета от 20 февруари 1978г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;

* **Директива 86/278/ЕИО** на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието.

2.3. Анализ на законодателството и политиката по управление на отпадъците в Р България:

* **Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда** – приет през 1997 г. Законът въвежда редица основополагащи изисквания на рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС и за първи път урежда обществените отношения в сектор „Управление на отпадъците”

* **Закон за управление на отпадъците**, приет през септември 2003 г., доразвива философията на Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и транспонира напълно Директива 75/442/ЕЕС. С допълненията в закона през 2010 г. се въвеждат икономически стимули за предприемане от местните власти на реални действия за намаляване на депонираните отпадъци, както и за преминаване към регионален принцип на управление на битовите отпадъци.

** Законът за управление на отпадъците*, в сила от юли 2012 г. въвежда изискванията на Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО, включително йерархията на отпадъците и принципите „замърсителят плаща“, „разширена отговорност на производителя“. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

- количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:
 - ✓ до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.
 - ✓ до 1 януари 2025 г. - най-малко 55 на сто от общото им тегло.
 - ✓ до 1 януари 2030 г. - най-малко 60 на сто от общото им тегло.
 - ✓ до 1 януари 2035 г. - най-малко 65 на сто от общото им тегло.
- Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.
- Въвежда поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:
 - ✓ до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
 - ✓ до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
 - ✓ до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.
- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.

- Кметовете на общини да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места
- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.
- Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.
- Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.
- Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България, предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложили специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

За прилагане на законодателството и за идентифициране на важни законодателни инициативи в сектора са разработени следните подзаконови програмни документи:

*** Първата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 1998-2002 г.**

*** Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2003-2007 г., с актуализация и продължение за 2008 г.**

*** Третата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г.,** която постави 10 стратегически цели, в т.ч. относно предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците и др.

*** Националният стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.**

*** Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г.**

*** Четвъртият програмен документ на на Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г** национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р.България.

***Национален план за управление на отпадъците в Република България за периода 2021-2028 г.,**

Така описаните подзаконови програмни документи за управление на отпадъците поставят параметри и изисквания свързани с:

- класификация на отпадъците;
- предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците;
- площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци;
- изграждането и експлоатацията на инсталации за термично третиране на отпадъци;
- третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;
- отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори;
- отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- опаковки и отпадъци от опаковки;
- разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци;

- строителните отпадъци и за влягане на строителни рециклирани материали;
- употреба в земеделието на утайки от пречистване на отпадъчни води

Представеното кратко резюме на политиките и законодателството на ЕС и Р България по управление на отпадъците през последните години изразява формиране на нова философия – максимално намаляване количествата на образуваните отпадъци и превръщането им в ресурси т.е. от фактори влияещи негативно на околната среда, отпадъците да се превръщат в компоненти за икономически устойчив растеж и дългосрочно благоденствие на населението. Политика, с която общините в България би следвало да се съобразят и да работят активно в тази посока.

2.4. Принципи при управлението на отпадъците

По отношение на принципите свързани с управлението на отпадъците се следват основните такива залегнали в международните правни актове, които Република България е ратифицирала, общата европейска и националната политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. Основните дефинирани принципи са:

- ***Принцип на устойчивото развитие*** - устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожават или уврежда и не ограничават възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения;
- ***Принцип на йерархията*** - йерархията на отпадъците е принцип, залегнал изначално в европейското законодателство, потвърден в Директива 2008/98 и изцяло възпроизведен в националното ни законодателство;
- ***Принцип на предотвратяването*** – ограничаване до минимум използването на природни ресурси и намаляване на количествата и опасността, произтичащи от образуваните отпадъци;
- ***Принцип на превантивността*** – принципът включва вземането на превантивни мерки, за предотвратяването на бъдещо увреждане на околната среда и на човешкото

здраве, дори когато не съществуват достатъчни научни познания за осъществяването на предпазните мерки;

- **Принцип на самодостатъчност и близост при управлението на отпадъците** – принципът на близостта изисква отпадъците да бъдат обезвреждани, колкото се може по близо до мястото на тяхното образуване. Той цели ограничаване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, свързани с транспортирането на отпадъци. Общата цел на принципа за близостта е да бъде достигнато във възможно най-голяма степен самостоятелност при управлението на отпадъците на локално, национално и европейско ниво;
- **Принцип на най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи** – основава се на Best Available Techniques Not Entailing Excessive Cost (BATNEEC) – консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена;
- **Принципите „Отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”** – основава се на задължението на тези, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда трябва да покрият пълните разходи за своите действия и бездействия;
- **Принцип за интегрирано управление на отпадъците** – съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци. Интегрираното управление на отпадъците гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономически и екологически ефективно управление на отпадъците;
- **Принцип за участие на обществеността** – участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда. Този принцип утвърждава необходимостта от ангажиране на обществеността в политиките по управление на отпадъците с цел повишаване на тяхната осведоменост и включването им в процесите по управление на отпадъците.

Според разпоредбите на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), като приоритет в национален план се посочва предотвратяване образуването на отпадъци, и прекъсването на тясната зависимост между образуването и икономическия растеж и

въздействието върху околната среда. От ключово значение е, че отпадъците трябва да се възприемат като потенциални ресурси. Необходимо е този подход да бъде ясно изразен в смяната на фокуса при управлението на отпадъци от обезвреждане към рециклиране и оползотворяване и в политиките, прилагани от община Чипровци.

Изводи и препоръки, произтичащи от националните и европейските политики, съгласно НПУО 2021-2028:

- Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве.
- От приемането преди почти 45 г. на първата европейска рамкова директива за отпадъците през 1975 г., законодателството на Общността в сектора има бурно развитие през последните 15 години. От по-общи разпоредби през 70-те години, целящи намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, днешният законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяването на отпадъците като най-високо ниво от йерархията на управление на отпадъците.
- Като се имат предвид предвижданията на стратегическите документи на ниво ЕС, очертаващи политиките по ефективно използване на ресурсите и околна среда по пътя на устойчивото развитие, както и работната програма на ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци”, може да се очакват промени в европейското законодателство, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво управление и по-ефективно използване на ресурсите, и вероятно:

- допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци до 2020 г., и с по-голяма вероятност депонирането да се ограничи само до отпадъци, които не могат да се рециклират и оползотворят, и по-конкретно ограничения за депонирането на пластмасови и/или хранителни отпадъци, а в по-далечен хоризонт – и повсеместна забрана за депониране на отпадъци
- специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба
- ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани, като например пластмасови отпадъци, съответно въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите отпадъци, особено на пластмасовите отпадъци
- въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особено за пластмасови, битови/хранителни и за опасни отпадъци
- по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и най-вече на пластмасовите отпадъци от тях, както и за батерии.
- Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците, се развива изключително бързо и динамично и то само от 20 години. След приемане на първия закон през 1997 г. се разработва и приема пълен и систематизиран пакет от правни норми, които, от една страна, хармонизират националното с европейското право, а от друга страна, въвеждат специфични национални инструменти и механизми, които да подпомогнат постигане на целите и прилагане на принципите на съответните нормативни актове.

2.5 Съществуващо състояние и практика по управление на отпадъците в община Чипровци

2.5.1. Битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО битови отпадъци са *“отпадъците от домакинствата”* и *“подобни на отпадъците от домакинствата”* (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Количеството на твърдите битови отпадъци (ТБО) представлява относително най-голяма част от всички отпадъци, генерирани на територията на общината. Тенденциозното им нарастване или пък намаляване е зависимо от няколко фактора :

- разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване;
- брой на населението в тях;
- дейността на населението като източник на образуването;
- икономическото положение в сравнение с това в страната;

Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, изхвърлени стъклени бутилки, хартиени опаковки и хартия.

Община Чипровци се стреми към 100% организирано сметосъбиране и сметоизвозване чрез активна политика за управление на отпадъци, като към момента всички населени места са обхванати в системата за сметосъбиране и сметоизвозване. Общината се обслужва от „Регионално депо Монтана” (за битови и неопасни производствени отпадъци клас —депо за неопасни отпадъци), разположено в местност „Неделище“ в землището на с. Крапчене. Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство.

Регионално депо за отпадъци – Монтана е изградено със средства от предприеждинителния финансов инструмент ИСПА и е пуснато в експлоатация през м.

януари 2006 г. Отчитайки принципите на Европейското и Национално законодателство община Монтана със средства на Държавния бюджет на Р България построява и Завод за сепариране и компостиране, като в експлоатация е пусната инсталацията за предварително сепариране на твърди битови отпадъци и отделяне на рециклируеми компоненти, която започна работа на 05.06.2012 г. Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 dka, капацитета на сепариращата инсталация е 20 t/h, а капацитета на клетките за депониране е 911 400 t. Регионалната система обслужва 12 общини с население около 170 000 души, включително община Чипровци.

Фиг. 1. Количество депонирани отпадъци на РДО Монтана генерирани в община Чипровци за периода 2016-2020г. в тонове

На фигурата по-горе се забелязва, че за последните пет години няма ясно изразена тенденция свързана с количеството депонирани смесени отпадъци, генерирани на територията на община Чипровци. Въпреки демографската криза, свързана с ниската раждаемост и високата смъртност, която се наблюдава в общината, няма ясно изразена тенденция за намаляване количеството образувани и съответно депонирани отпадъци.

Това ясно показва, че въпреки, че населението в общината намалява, отпадъците се увеличават, което налага необходимостта от предприемане на ясни мерки, свързани с подобряване управлението на отпадъците.

Морфологичен състав

В общината не са провеждани изследвания за морфологичния състав на образуваните отпадъци. Поради тази причина ще се използва унифицирания подход от Националния план.

Населени места	под 3 хиляди	3-25 хиляди	25-50 хиляди	50-150 хиляди	над 150 хиляди
Хранителни	15.60%	23.20%	28.00%	30.60%	28.90%
Хартия	6.10%	8.50%	8.10%	9.40%	11.40%
Картон	4.00%	5.50%	6.90%	8.20%	9.40%
Пластмаса	10.30%	10.10%	12.80%	15.40%	11.30%
Текстил	2.00%	3.70%	2.90%	2.90%	2.80%
Гума	1.00%	0.90%	1.00%	1.00%	0.90%
Кожа	1.00%	0.90%	1.00%	1.00%	0.90%
Градински	30.90%	21.70%	13.10%	11.00%	11.00%
Дървесни	2.90%	2.00%	2.90%	2.10%	2.00%
Стъкло	2.40%	6.10%	7.00%	7.80%	9.20%
Метали	1.90%	2.00%	2.00%	2.00%	1.90%
Инертни	21.30%	14.80%	13.70%	8.00%	9.70%
Опасни	0.60%	0.60%	0.60%	0.60%	0.60%
общо	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Източник: НСИ

Фиг. 2. Морфологичен състав съгласно Методиката от Националния план 2014-2020г.

С цел унифициране на подхода на общините за осъществяване на анализ на състава на отпадъците през 2012 г. МОСВ утвърди Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци. В методиката е направен задълбочен анализ на тенденциите в развитието на образуване на отпадъците, както и на тенденциите в развитието на материалите и връзката им с образуване на различните фракции. Определени са и основните параметри, влияещи върху нормата на натрупване и морфологичния състав на отпадъците. Морфологичният състав, предложен като референтни стойности в Методиката на основата на задълбочени проучвания, е представен по групи населени места във фигура 2.

В малките населени места под 3 хил. ж. с най-голям относителен дял са биоразградимите отпадъци - около 45%, като градинските са водещи с относителен дял 30% в най-малките населени места. Това налага извода, че необходимостта от оползотворяване на биоразградимите отпадъци е голяма и ще окаже значително положително влияние върху намаляване количеството депонирани отпадъци. В тази връзка би следвало да се предвиди изграждането на система за събиране и оползотворяване на т.нар. „зелени отпадъци“ в общината.

Този извод се потвърждава и от данните за 2012г. свързани с отпадъците, образувани от дейността на Инсталацията за предварително сепариране на отпадъци в Регионално депо Монтана (фиг. 3). От таблицата става ясно, че на второ място се нарежда количеството биоразградима фракция, което отново налага извода за необходимостта от изграждане на система за разделно събиране на зелените отпадъци и създаване на условия

Отпадък	Код	Количество съгласно КР /t/y/	Временно съхранение	Оползотворя ване	Обезвреж дане
Хартия и картон	19 12 01	4 800	-	121,000	Не
Черни метали	19 12 02	1 100	0,580	21,860	Не
Цветни метали	19 12 03	20	0,160	4,860	Не
Пластмаса и каучук	19 12 04	4 800	1,590	134,980	Не
Други отпадъци от механично третиране на отпадъци /биоразградима фракция/	19 12 12	11 570	-	-	9 603,350
Други отпадъци от механично третиране на отпадъци неоползотворима фракция/	19 12 12	17 980	-	-	

за биологично третиране на отпадъци на територията на общината.

Фиг. 3. Отпадъци, образувани от дейността на Инсталацията за предварително сепариране на отпадъци в Регионално депо Монтана

Биологичното третиране представлява основния алтернативен на депонирането като метод за третиране на биоразградимите отпадъци. Във връзка с прилагането на изискванията за ограничаване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране, биологичното третиране чрез компостиране е метод, който е напълно

подходящ за обезвреждане на битовите отпадъци в общината и би следвало да бъде въведен.

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички “зелени” отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост.

Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем. От друга страна централизираните площадки за компостиране също предоставят условия за оползотворяване на зелените отпадъци. На територията на община Чипровци край село

Бели Мел започна осъществяването на проект със съвместно партньорство с община Георги Дамяново, за изградената Компостираща инсталация и система за разделно събиране на зелени биоразградими отпадъци който проект трябва да бъде приключен до 2023 г..

2.5.2 Отпадъци от опаковки и масово разпространени отпадъци

В по-голяма част от населените места на територията на общината са въведени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки, и се търсят методи за тяхното оптимизиране. Има сключен договор с фирма „Екопак България“ АД, която изпълнява дейностите по организиране на системата за разделно събиране в общината.

Съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Чипровци са.

- Жълти – за събиране на пластмаси.
- Сини – за събиране на хартия и картон.
- Зелени – за събиране на стъкло.

Има какво да се желае по отношение качеството на разделно събраните отпадъци – едва около 30-40% от съдържанието на контейнерите отговаря на определените фракции и често се наблюдават случаи, в които неправомерно изхвърлени отпадъци замърсяват разделно събраните такива. Проведени са няколко обучения сред децата и гражданите в общината във връзка с ползите от разделното събиране на отпадъци, въпреки това липсват дълготрайни механизми за ангажираност на гражданите и на фирмите като цяло.

Фиг. 4. Количество разделно събрани отпадъци от опаковки в община Чипровци за периода 2016-2020г. (т.)

От данните ясно на фиг.4. се вижда, че количеството разделно събрани хартия и картон, разделно събраните на пластмасови опаковки, разделно събраните стъклени опаковки в периода е почти постоянно за последните пет години от 2016 г. до 2020 г.

И все пак през последните години се забелязва значително намаляване на количеството разделно събрани отпадъци, което налага извода, че трябва периодично да се организират информационни кампании и обучения свързани с популяризиране ползите от разделно събраните отпадъци в общината.

2.5.3. Строителни отпадъци

Съгласно ЗУО "строителни отпадъци" са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива

75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Съгласно Закона за управлението на отпадъците, строителните отпадъци се явяват задължение на кметовете на общини, като определението за строителни отпадъци гласи, че това са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната през този период.

По данни на РИОСВ – Монтана към 2020г. на територията на общината няма действаща инсталация за третиране на строителни отпадъци и депа за строителни отпадъци, като практиката е да се определят терени за строителните отпадъци с даване на строителното разрешение на обектите. Строителните отпадъци, образувани от бита на населението се транспортират с транспорт на общината, от фирма подизпълнител или личен транспорт на гражданите до „Регионално депо - Монтана”.

Обикновено в общината се организира поставяне на специализирани контейнери с по-голям обем за събиране на строителните отпадъци на определени точки по заявка от фирмите или отреждат площадки за временно съхранение на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради (СООРС), откъдето се транспортират по предназначение за оползотворяване или депониране.

Производствените отпадъци, които се генерират на територията на община Чипровци и не се предават за третиране на оторизирани фирми, се депонират от фирмите производители на „Регионално депо - Монтана”, което от своя страна представлява скъпо струващ процес, поради отдалечеността на депото от общината.

2.5.4. Производствени и опасни отпадъци

Съгласно ЗУО, производствените отпадъци представляват количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. Най-важни между тях са отпадъчните материали, в резултат на производствения процес, трудно се разлагат и съдържат главно химични вещества. Производствените отпадъци обикновено са твърди, но често пъти могат да бъдат пластични или течни, трудно обработваеми. От гледна точка на обществената хигиена и здравеопазването в по-голямата си част са вредни и могат да се считат за опасни. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия. Производствените отпадъци са депонирани на депа за производствени отпадъци или предадени за фирми за по следващо третиране.

Производствените отпадъци, които се генерират на територията на община Чипровци се третират от притежателите съгласно техни програми за управление на отпадъците.

Друг вид с по-голямо количество опасни отпадъци са и излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване. Изискванията към пуснатото на пазара електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и задълженията за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране, повторно използване, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) са нормативно регламентирани с Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 82 от 10.04.2006 г. /ДВ, бр. 36 от 2006 г./. Наредбата транспонира изискванията на Директива 2002/96/ЕС за отпадъците от електрическо и електронно оборудване и Директива 2002/95/ЕС за ограничаване използването на някои опасни вещества в електрическото и електронно оборудване (RoH8 Директивата).

Електрическото и електронно оборудване е съставено от приблизително 50% железни сплави,

25% пластмаси и 12,5% цветни метали. Малките уреди съдържат приблизително 2,3% опасни за здравето субстанции, а големите (с изключение на монитори и хладилници) - по-малко от 1%. Останалите материали са стъкло, дърво, кабели и др. Най-разпространеният метод за разделно събиране на ИУЕЕО от бита е чрез събирателни пунктове, в които потребителите предават излезлите от употреба уреди. Тъй като събирането е централизирано и на едно място се натрупват големи количества ИУЕЕО от различни източници този метод е икономически най-ефективен. До момента в Община Чипровци няма изградени такива събирателни пунктове.

Дял сред опасните отпадъци имат и негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), които съдържат тежки метали (олово, цинк, никел, кадмий, манган). Те са обект на Наредбата за изискванията за производство и пускане на пазара и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори. Батериите и акумулаторите се съхраняват временно на територията на предприятията или се предават на фирми въз основа на сключен договор за преработване. Те са част от т.нар масово разпространени отпадъци, заедно с излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени моторни масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми (ИУГ) и др.

Организацията по транспортирането и третирането на тези отпадъци детайлно е описана в Наредбата за управление на отпадъците на община Чипровци, като най-основното е, че кметът е отговорен за тези дейности като:

- Организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказване на съдействие на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаването на масово разпространени отпадъци.
- Определя местата и площта за разполагане на площадките за временно съхраняване на ИУМПС.
- Организира дейностите по събирането, транспортирането и съхраняването на ИУМПС на площадките за временно съхраняване и предаването им в центрове за разкомплектоване.
- Определя места за смяна на отработени моторни масла на територията на Община

Чипровци и информира обществеността за местоположението им и условията за предаване на отработените масла.

- Осигурява организирането и прилагането на система за разделно събиране на отработените моторни масла и отпадъчните нефтопродукти.
- Определя местата за събиране на ИУГ на територията на Община Чипровци, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално.
- Организира дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане.
- Определя местата за поставяне и временно съхраняване на НУБА, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално.
- Организира дейностите по събиране и временно съхраняване на НУБА и предаването им за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

2.5.4. Болнични отпадъци

Болничните отпадъци образувани от лечебните заведения на територията на общината се съхраняват временно след което се предават за обезвреждане извън общината.

2.5.5. Система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци

Дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци на територията на община Чипровци се извършват от фирма „КОМУНАЛ СЕРВИЗ“ с като има сключен договор за събиране и извозване на смесени битови отпадъци. Отпадъците се извозват по предварително изготвен график, като честотата на извозване е в зависимост от сезона:

График на сметоизвозването в община Чипровци	летен сезон гр. Чипровци – 7 дни, селата от общината – 10 дни
	зимен сезон – гр. Чипровци – 1 дни, селата от общината – 14 дни

2.5.6. Административни структури на общината, имащи отношение към управлението на отпадъците

Административни структури на общината, имащи отношение към управлението на отпадъците в община Чипровци са следните:

- ресорен ръководител е заместник кмета на община Чипровци
- контрола по управлението на отпадъците е вменен на инспектор „Екология, ОМП, ГЗ и СС“/в отдел „Устройство на територията и Екология“

Основните задължения на инспектор „Екология, ОМП, ГЗ и СС“ включват извършване на подготовка на нормативни документи на местно ниво, касаещи околната среда и в частност отпадъците. В допълнение, в рамките на общината се осъществява:

- контрол по спазването на Наредбата за управление на дейностите по третиране на отпадъците и поддържане чистотата на територията на община Чипровци;
- контрол на санитарно-хигиенното състояние и опазване на околната среда на територията на община Чипровци;
- контрол по спазване на Закона за опазване на околната среда и Закона за

управление на отпадъците и др.

В допълнение, съгласно българското законодателство, кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, като осигурява условия на всеки притежател за организирано събиране и третиране на битовите отпадъци. Кметът на общината отговаря и за:

- ✓ осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- ✓ събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- ✓ почистване на уличните платна, тротоарите, алеите, парковите площи и т.н.;
- ✓ избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- ✓ разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците;
- ✓ предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- ✓ определяне на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- ✓ организира дейностите по събиране и временно съхраняване на ИУЕЕО и предаването му за предварително третиране, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане, при наличие на сключен договор, финансиран от организация по оползотворяване на ИУЕЕО, или производители и вносители на ЕЕО
- ✓ определяне на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Отделно община Чипровци е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Монтана.

2.5.7. Проучване, прогнозиране и планиране

Общинска администрация Чипровци ежегодно попълва информационни карти за Териториално статистическо бюро и РИОСВ Монтана за количествата битови и строителни отпадъци, събрани на територията на общината. Отговорността за верността на информацията относно охарактеризиране на приеманите отпадъци е на оператора на депото и на упълномощени от него длъжностни лица.

Общинската администрация Чипровци полага големи грижи за събирането, извозването и депонирането на генерираните отпадъци от населените места на общината и се съобразява с действащата в момента нормативна уредба и предписанията на контролните органи. В резултат на това са ликвидирани много от локалните нерегламентирани сметища в повечето населени места, сведено е до минимум изхвърлянето на битови, строителни и др. отпадъци покрай пътищата и деретата в района, въпреки че все още има такива и е организирано централизирано сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битовите отпадъци.

2.5.8. Финансиране на дейностите по управление на отпадъците

Механизмът за финансиране изпълнението на задълженията на общината по управлението на битовите отпадъци, възложени със ЗУО, е регламентиран със Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Въведена е т.нар. такса “битови отпадъци”, която се заплаща за услугите по събиране, транспортиране и обезвреждане в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места, проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно.

Съгласно ЗМДТ, размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. Той определя размера на такса “битови отпадъци” за дейностите, предвидени със ЗМДТ и приема наредба за определянето и администрирането

на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата “битови отпадъци”. Таксата постъпва в общинския бюджет. Таксата се заплаща от собственика на имота, а при учредено вещно право на ползване - от ползвателя, според одобрените от общинския съвет разходи за съответната година за всяка от дейностите.

Финансирането на дейностите по отпадъците се извършва предимно със събраните суми от “Такса битови отпадъци“, както е видно от таблицата по-долу. През 2019 г. бяха използвани от натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 и чл. 60 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). За закупуване на товарен автомобил Ман ТГЛ за събиране на зелени отпадъци.

Постъпления в бюджета от такса за битови отпадъци и изразходвани средства за управление на битовите отпадъци за периода 2016-2020 г.		
Година	<i>Приход „Такса битови отпадъци“ (лев)</i>	<i>Разход „Чистота“ (лев)</i>
2016	66454	76822
2017	114400	91217
2018	96329	112993
2019	63444	267345
2020	68091	115684

Фиг.5. Постъпления в бюджета от такса за битови отпадъци и изразходвани средства за управление на битовите отпадъци за периода 2016-2020 г.

3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите - SWOT анализ

4. Цели и приоритети

След направения детайлен анализ на настоящето състояние свързано с управлението и оползотворяването на отпадъците на територията на община Чипровци, както и при отчитане на изискванията на националното законодателство и политика, бяха определени следните приоритети:

- 1. Опазване на околната среда чрез подобряване системата за управление и оползотворяване на отпадъците на територията на община Чипровци.*
- 2. Създаване на условия за намаляване количеството депонирани отпадъци и спазване на заложените цели в националното и европейско законодателство.*

За постигане на горепосочените приоритети са заложили следните цели:

ЦЕЛИ:	1. Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци в общината	2. Увеличаване количеството рециклирани и оползотворени отпадъци
3. Подобряване организацията по управление на отпадъците в общината	4. Създаване на условия за третиране на биоразградими отпадъци	4. Спазване на заложените в националното законодателство цели по отношение на отпадъците
5. Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци	6. Укрепване на административния капацитет	7. Информиране и участие на обществеността

4.1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците

Съществуват няколко основни инициативи за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци, които са насочени към: 1) насърчаване въвеждане на схеми за повторна употреба, разделно събиране и предаване за рециклиране на отпадъци; 2) въвеждане на подходящи икономически инструменти – определяне размера на такса „битови отпадъци“ съобразно реално образуваните количества от домакинството; 3) организиране на кампании за повишаване информираността и обучение на обществеността за прилаганите схеми за еко-маркировка.

В допълнение, ограничаване количествата на генерираните отпадъци е един от основните приоритети на настоящата програма. Дейностите в тази посока е необходимо да се предприемат с цел предотвратяване образуването на отпадъци при източника, като за производителите това означава разработване на продукти, след употребата на които да се образуват по-малко отпадъци. За потребителите това означава промяна на покупателните навици и нагласи, както и тези по отношение изхвърлянето на отпадъци. Предприемането на действия в тези насоки и образование на потребителите и производителите ще доведе в крайна сметка до значително намаляване на общото количество отпадъци.

Ограничаване количествата на отпадъците е комплекс от дейности, които имат съществено значение за управлението им, тъй като те водят до снижаване обема и/или теглото им, преди тяхното навлизане в потока отпадъци за събиране, извозване и последващо обезвреждане. Редуцирането на потока отпадъци оказва силно влияние върху необходимите капацитети на инсталациите за тяхното обезвреждане и свързаните с това разходи.

Един от възможните икономически стимули насочени към намаляване количеството образувани отпадъци е определянето на размера на такса битови отпадъци въз основа на реално изхвърляното количество отпадъци. Към момента размерът на такса битови отпадъци в общината се определя в пропорционално на данъчната оценка на имота, което не е обвързано с количеството на отпадъците като по такъв начин за някои причинители на отпадъци (търговски обекти, предприятия, многочленни домакинства) размерът на таксата е недостатъчен, а за други нереално висок. В държавите от

Европейския съюз се прилагат различни схеми за заплащане на услугите по сметосъбиране и обезвреждане на отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци. При тези схеми отделните домакинства могат да намалят размера на заплащаната такса чрез изхвърляне на по-малко отпадъци в потока на смесените битови отпадъци и пренасочване на рециклируемите отпадъци към системите за разделно събиране. Резултатите от съвместното прилагане на разделно събиране и на схеми за заплащане на услугите по сметосъбиране в зависимост от количеството на отпадъците показват, че се постига намаляване на количеството на отпадъците, постъпващи за депониране от 20 до 50%. В България се водят дискусии относно промени в закона и прилагане на пилотни дейности в тази посока.

Въпреки това предприемане на закони мерки, свързани с диференцираната такса битов отпадък биха могли да противоречат на ЗМДТ. В тази връзка би следвало да бъде проведено проучване за определяне на най-подходящия за общината механизъм за диференцирано заплащане, за изготвяне на обоснован финансов анализ на схемата и предложение за районите на общината, които ще бъдат обхванати първоначално.

4.2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци

Директивите на Европейския Съюз задължават държавите членки да хармонизират националното законодателство чрез законодателни актове по отношение на събирането, повторната употреба, рециклирането и обезвреждането на потока от отпадъци. Рециклирането на суровини, извлечени от битовите отпадъци, все повече се налага като една необходима и ефективна стъпка за управлението на отпадъците от община Бобов дол. Дейностите за разделно събиране и рециклиране на полезните компоненти ще намалят значително количествата на битовите отпадъци за крайно обезвреждане.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, производителите и вносителите на опаковани стоки и лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, трябва да отговарят за разделното им събиране, рециклиране и оползотворяване, за постигане на определени от закона цели. Тези цели са свързани с постепенно увеличаване на процента на рециклирани отпадъци от опаковки. Съгласно чл. 31 ал. 1 т. 1 от Закона за управление на отпадъците свързани с

подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, се прилагат следните цели:

Практиката по прилагане на Закона за управление на отпадъците в тази му част показва, че лицата, които този закон касае, извършват дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване, представлявани от различни организации по оползотворяване на отпадъците. Организацията по оползотворяване изготвя съответните проекти за разделно събиране на отпадъците, разполагат съдове за разделно събиране, извозват и рециклират разделно събраните полезни съставки.

Важен инструмент за поддържане на въведените системи за разделно събиране е осъществяване на ефективен контрол. Необходимо е да се предвидят конкретни мерки за контролиране на:

- изхвърлянето на отпадъци от опаковки, обозначени с маркировка за разделно събиране в определените за целта съдове;
- смесването на събраните отпадъци от опаковки с други материали или отпадъци по начин, затрудняващ тяхното последващо рециклиране или оползотворяване;
- спазването на други изисквания за разделно събиране на отпадъци от опаковки, определени с общинската наредба по чл. 19 ЗУО;

- спазването на условията, предвидени в договора с Организация по оползотворяване.

Приоритет ще продължава да има въвеждането и оптимизирането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци, които на този етап са по-слабо развити:

- биоразградими отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене;
- едрогабаритни отпадъци;
- портативни батерии и акумулатори;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци в общината е от съществено значение тъй като ще доведе до намаляване на общото количество депонирани отпадъци. В тази връзка би следвало да се предвидят активни и продължителни кампании свързани с популяризиране на разделното събиране като алтернатива на депонирането.

4.3. Подобряване организацията по управление на отпадъците в общината

Една от основните дейности на администрацията е да регулира процеса на сметосъбиране и сметоизвозване и да гарантира общото екологично състояние на общината по отношение на замърсяване с отпадъци от бита и промишлеността. В тази връзка администрацията на общината извършва постоянен контрол върху състоянието и наличността на съдовете за сметосъбиране, както и на изправността на транспортните машини за транспортиране на отпадъците.

Основните дейности за оптимизиране на системата са следните:

- постоянно анализиране и наблюдение върху работата свързана със сметосъбиране и на изпълнение на програмите и зададените основни изисквания за честота на сметосъбирането
- анализиране на сигнали на граждани и население за отклонения в нормалното състояние на системата

- преглед на съдовете за сметосъбиране - два пъти годишно по отношение на наличност, и физическо състояние
- преглед и оценка на състоянието на техниката за транспортиране
- изисквания и анализ на докладване и информация за изпълнението на договорните условия и на усвоените количества
- изискване на ежегоден доклад и анализ на изпълнението на договорите, както и цялостна информация в необходимия за анализа обем и съдържание

4.3.1. *Разделно събиране на битови отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране*

С Наредба №8/24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване на отпадъци са въведени изисквания за поетапно намаляване количеството на депонираните биоразградими отпадъци и забрана за депониране на течни отпадъци, отпадъци, определени като експлозивни, корозивни, оксидиращи, лесно запалими или запалими и излезли от употреба гуми.

За изпълнение на тези забрани и ограничения, отнасящи се за битовите отпадъци, които отговарят на горепосочените критерии, трябва да се предвидят мерки за отделянето им от смесените битови отпадъци и предаването им за оползотворяване или обезвреждане по друг начин. Решаването на тези проблеми на настоящия етап е изключително трудно поради липсата на територията на общината, а за някои видове отпадъци и изобщо в страната на подходящи фирми, лицензирани за обезвреждане на тези видове отпадъци. Организациите по оползотворяване, които експлоатират системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, отказват да приемат трудно рециклируеми и опасни отпадъци – кутии от бои и лакове, разредители, опаковки от лекарства, батерии, части и компоненти от уреди и автомобили. Възможен вариант за решаване на проблема е организиране, съвместно с други общини на пунктове за предаване на опасни битови отпадъци и излезли от употреба гуми и предприемане на мерки за оползотворяване/обезвреждане на тези групи отпадъци в страната или в чужбина. За изпълнение на тези забрани и ограничения, отнасящи се за битовите отпадъци, които

отговарят на горепосочените критерии, ще се предвидят мерки за отделянето им от смесените битови отпадъци, като например:

- извършване на визуална проверка на отпадъците при индивидуални съдове за събиране на битови отпадъци и отказ за приемане, в случай че бъдат открити забранени за депониране отпадъци;
- пилотно въвеждането на системи за разделно събиране на биоразградимите отпадъци чрез контейнери или чували, с оглед тяхното последващо компостиране в регионалното съоръжение.

4.4. Създаване на условия за третиране на биоразградими отпадъци и Спазване на заложените в националното законодателство цели по отношение на отпадъците

Във връзка с Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците приета с ПМС № 275 от 06.12.2013г. (обн. ДВ. Бр. 107 от 13.12.2013г.), която урежда изискванията към дейностите по разделно събиране на биоотпадъците е важно да се обърне внимание на глава трета и задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация.

Най-общо казано, поставените цели за разделно събиране и рециклиране на биоотпадъци трябва да бъдат постигнати чрез разделно събиране при източника на образуване и оползотворяване чрез компостиране, анаеробно разграждане или като източник на възобновяема енергия в инсталации за изгаряне на биомаса на територията на регион за управление на отпадъците. Важно е да се отбележи, че поставените цели се изпълняват чрез съвместните усилия на всички общини, които принадлежат към региона за управление на отпадъците. Целите показани във фигурата по-долу, се изразяват като процент от изчисленото количество образувани биоотпадъци през 2014 година. Това означава, че 2014 г. е т.нар базисната година, за която се оценява общия потенциал на биоотпадъците, образувани от домакинства или други подобни източници в рамките на общинската система за събиране на отпадъците.

Фиг. 6. Цели засягащи биоотпадъците съгласно ЗУО (Източник: Ръководство за прилагане на изчислителния модел и методологията за докладване на целите по чл. 31 ал. 1 от ЗУО²)

Важно е да се обърне внимание и на факта, че съгласно Наредбата за биоотпадъци кметовете на общини трябва да постигнат горепосочените цели съвместно, като разпределението на задълженията между отделните общини в съответния регион по чл. 49, ал. 9 ЗУО за изпълнение на целите по ал. 1 се определя с решение на общото събрание на регионалното сдружение на общините (РСО) по чл. 24, ал. 1 ЗУО. В допълнение, регионалното сдружение на общините координира правилното функциониране на общинските системи за разделно събиране и дейностите по оползотворяване на биоотпадъците за постигане на целите по ал. 1 от Наредбата.

Друго важно уточнение във връзка с новата наредба е, че кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно методика, утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите. По отношение на видовете отпадъци, които са включени в модела за изчисляване на целите, на таблицата по-долу подробно са описани кодовете на отпадъците и пояснения свързани с тях.

² http://www.moew.government.bg/files/file/Waste/Biowaste/Stage_IX/IX-I_Reporting_Guideline_v0.8_BG.pdf

Следните видове отпадъци следва да бъдат включени в модела за изчисляване на целите.

Код на отпадъка	Наименование	Пояснение
20 01 08	биоразградими отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене	Включват всички разделно събрани при източника на образуване кухненски отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене (ресторанти, столова, кетъринг услуги), а също и разделно събрани при източника на образуване, градински отпадъци, ако се събират с една и съща система за разделно събиране ("биоконтейнер")
20 02 01	биоразградими отпадъци	Разделно събраните зелени отпадъци от градини и паркове (трева, листа, дървесни отпадъци и храсти, цветя, и т.н.) от поддръжката на обществените паркове и зелените площи, гробищните паркове, както и от домакинствата и подобни обекти
20 03 02	отпадъци от пазари	Само разделно събрани, при източника на образуване биоотпадъци (зеленчуци, плодове)
02 02 03	материали, негодни за консумация или преработване	храна с изтекъл срок на годност от животински произход, от търговци на дребно и магазини, включени в общинската система за събиране на отпадъците
02 03 04	материали, негодни за консумация или преработване	храна с изтекъл срок на годност от животински произход, от търговци на дребно и магазини, включени в общинската система за събиране на отпадъците

Фиг. 7. Концепция за изчисляване на постигането на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците, в съответствие с чл. 8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Основните мерки, които Наредбата предвижда за постигане на целите включват:

1. Поетапно въвеждане на разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците, събрани чрез общинските системи за разделно събиране, както и изчисление на броя на домакинствата и на населението на всяка община, обслужвани от общинската система за разделно събиране;

2. Разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от обществени зелени площи, паркове и градини;

3. План за изграждане на съоръженията за оползотворяване на биоотпадъците, когато такива са предвидени на територията на общината, съгласно решението по чл. 26, ал. 1, т. 4 ЗУО, в т.ч. определяне на местоположението, необходимия капацитет и технология за третиране;

4. Насърчаване компостирането на място;

5. Повишаване информираността на населението за ползите и изискванията за разделното събиране и оползотворяване на биоотпадъците.

4.5. Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци

На територията на общината се наблюдават стари замърсявания във връзка с които общинска администрация Чипровци предприе действия, чрез които поетапно беше извършено почистване.. Отделно от това настоящата програма предвижда мерки за идентифициране и описване на всички нерегламентирани сметища, както и приоритизирането им в зависимост от риска за околната среда. Практиката показва, че почистени вече терени от битови и следователно е необходимо да се предвидят мерки за повишаване на екологичното съзнание на обществеността и формиране на гражданска позиция и нетърпимост на населението към проявите на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. В това направление особено важни са действията на кметовете и кметските наместници в населените места.

Във връзка с управлението на отпадъците и ликвидирането на стари замърсявания, през 2019 г. приключи изпълнението на проект за Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в м. Горни Партеш град Чипровци на стойност 301 857,44 лева. Успешното реализиране на проекта доведе до значителни позитивни последици свързани с рекултивацията на деградирания ландшафт, което от своя страна доведе и до намаляване на замърсяванията и подобряване състоянието на почвите чрез биологичната ремедиация.

Заявител	Проект	Идент. №	Площ	Населено място	Защитена зона	Номер
Анатоли Първанов, уведомление №2567/28.06.2012 г.	"Закриване и рекултивация на депо за твърди битови отпадъци на община Чипровци"	идент. № 81390.57.527	9,743 дка	гр. Чипровци	"Западен Балкан"	BG 0002002

Фиг. 8. Копие на издадено разрешително за осъществяване на проект за рекултивация на депо за твърди битови отпадъци на община Чипровци / Източник: РИОСВ - Монтана

4.6. Укрепване на административния капацитет

Достигането на високо ниво на компетентност на административния потенциал, отговорен за управлението на отпадъците се постига основно чрез планиране на обучения за повишаване на квалификацията и осигуряване на надеждни технически средства. Именно в тази връзка се налага извода, че са необходими допълнителни обучения. Най-общо казано, обученията следва да обхващат теми не само в областта на отпадъците, но и такива свързани с администриране и управление, за да се гарантират компетентност при разработване на наредби, указания, планове и програми по прилагането на управление на отпадъците на местно ниво, ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за управление на отпадъците и участие в разработването на регионална политика по управление на отпадъците съвместно с другите общини.

4.7. Информирание и участие на обществеността

Основен фактор за успеха на системата за разделно събиране на битовите отпадъци е обучението и привличане на обществото за участие. Дейностите за екологично възпитание на населението и ангажираността за участие, са неразделна част от ангажиране на обществеността в процесите свързани с управлението на отпадъците на територията на община Чипровци. Те включват:

- обосновка пред населението на конкретната система;
- разясняване на положителния ефект за околната среда;
- разясняване на икономическата ефективност;
- осведомяване на гражданите какви отпадъци къде може да се изхвърлят;

- информиране за неспазване на правилата за разделно събиране и др.;

Ангажирането на населението с проблемите свързани с отпадъците и поощряването на гражданите да вземат участие в опазването на екологичната обстановка е от съществено значение за повишаване на екологичното самосъзнание на населението. В информационните кампании ще се използват обществени организации, медии, изложби, телефонни разговори, подаръци от рециклирани материали, диплянки и т.н. Работата с обществеността трябва да включва:

- редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;

- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, като особено значение следва да бъде отделяно на начина за определяне на “такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства;

- повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;

- провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва да бъде отделено на работата с подрастващите;

- получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

Повишаването на общественото съзнание има за дългосрочна цел да постигне промяна в поведението на населението чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците.

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и

рециклирането на отпадъците. Очаква се и събиране на информация относно икономическата изгода на фирмата генератор на отпадъци.

В допълнение, местната нормативна уредба по управление на отпадъците трябва да създаде необходимите условия за прилагане на националното законодателство. За тази цел трябва да се предвидят задължения за различните лица, които имат отговорности в процеса на управление на отпадъците - собствениците или наемателите на търговски обекти (магазини) и заведения за обществено хранене, домсъветите, собствениците (или наематели), на еднофамилни жилища. Специално внимание следва да се отдели на въвеждането в общинската наредба на направените изменения в нормативните актове за управление на масово разпространени отпадъци.

За обезпечаване на прилагането на новоприетото законодателство е необходимо да се идентифицират лицата, които имат задължения и отговорности като специално внимание следва да се обърне на големите генератори на отпадъци – търговски обекти, административни сгради, предприятия, които ползват системата за събиране и обезвреждане на битовите отпадъци, строителни дружества и на местата, които се използват или са били използвани за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

5. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им

Мярка / Дейност	Отговорна институция	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Резултат
Специфична цел 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци				
Анализиране на възможностите за промени в образуването на такса „битови отпадъци“ съобразно реално образуваните количесрва от домакинствата	Община Чипровци	Общински бюджет	Постоянен	Промени в образуването на такса „битови отпадъци“ с цел намаляване образуването на отпадъци от гражданите на общината и намалено количество депонирани отпадъци
Провеждане на разяснителни кампании свързани с увеличаване процента на рециклирани отпадъци и намаляване количеството депонирани отпадъци	Община Чипровци	Общински бюджет Европейско финансиране	Постоянен	Увеличаване процента събрани отпадъци за рециклиране и по-малко образувани отпадъци

Прилагане на финансови стимули към граждани предаващи за обезвреждане или рециклиране на битови отпадъци и биоразградими отпадъци	Община Чипровци	Общински бюджет	2025 г.	Стимулиране разделното събиране на отпадъци и намаляване количеството депонирани отпадъци в общината
Специфична цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци				
Разширяване системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на общината с цел увеличаване количеството отпадъци предадени за рециклиране	Община Чипровци	Общински бюджет МОСВ	2025 г.	Увеличен брой на населените места на територията на общината , които се обслужват от системата за разделно събиране на отпадъци и увеличено количество отпадъци, предадени за рециклиране
Провеждане на информационни събития свързани с популяризиране ползите от разделно събраните отпадъци	Община Чипровци Екопак България	Общински бюджет Частно финансиране	Постоянене	Увеличаване процента разделно събрани отпадъци
Специфична цел 3: Подобряване организацията по управление на отпадъците в общината				
Наемане на фирма за осъществяване на морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на общината и предприемане на последващи действия на базата на анализа	Община Чипровци	ПУДООС Европейски екологични фондове	2023 г.	Проведен морфологичен анализ на вида на отпадъците и предприета ефективна стратегия по управление на отпадъците
Проучване възможността за сключване на договор с лицензирана фирма, която по съгласуван график да оповестява и събира опасните масово разпространени отпадъци от домакинствата в т.ч. лекарства с изтекъл срок на годност, живачни термометри и др	Община Чипровци	Общински бюджет	2021 г.	Проучени възможности и проведени първоначални разговори за сключване на договор с лицензирана фирма, която периодично да събира опасните отпадъци на територията на общината
Организиране на събирането,	Община Чипровци	Общински бюджет	2022	Проучени възможности и проведени разговори за

оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията общината				сключване на договор с лицензирана фирма за събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци в общината
Оптимизиране на съществуващата система за събиране и транспортиране на битови отпадъци	Община Чипровци	Общински бюджет	Постоянен	Оптимизирана система за събиране и транспортиране на битови отпадъци в общината
Специфична цел 4: Създаване на условия за третиране на биоразградими отпадъци и Спазване на заложените в националното законодателство цели по отношение на отпадъците				
Създаване на площадка за компостиране и организиране на система за централизирано компостиране в общината и/или система за домашно компостиране По проект № BG16M1OP002-2.005-0015-C03 „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събирани зелени и/или биоразградими отпадъци за община Чипровци и община Георги Дамяново”	Община Чипровци Съседни общини Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Монтана	Общински бюджет ОПОС ПУДООС	2023 г.	Постигнато: - намаляване на количеството депонирани отпадъци; - увеличаване на процента разделно събрани и рециклирани биоотпадъци; - повишена осведоменост на населението на общината по въпросите за управлението на отпадъците.
Проучване възможностите за създаване на предприятие за преработка на зелени отпадъци и производство на биогаз	Община Чипровци	Общински бюджет	2028 г.	Проучени възможности и осъществени контакти за създаване на предприятие за преработка на зелени отпадъци и производството на биогаз на територията на общината
Въвеждане на информационна система, отчитаща домашното компостиране и/или централизираната система за компостиране и на степента на устойчивост на реализираните от общините	Община Чипровци	Общински бюджет Европейско финансиране	Постоянен	Анализ на системата за компостиране и изготвяне на препоръки за подобряването ѝ

проекти в тази област.				
Упражняване на контрол по изпълнението на условията в издадените разрешения, включително извършване на периодични проверки	Община Чипровци	Общински бюджет	Постоянен	Осъществен контрол и подобрено управление на отпадъците в общината
Специфична цел 5: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци				
Осъществяване на почвен мониторинг относно състоянието на почвите и превенция на замърсявания с тежки метали	Община Чипровци РИОСВ – Монтана	РИОСВ – Монтана	Постоянен	Регулярно проследяване на състоянието на почвите и периодично провеждани дейности по превенция на замърсявания с тежки метали на територията на общината
Осъществяване на регулярен контрол върху нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на територията на общината	Община Чипровци	Общински бюджет	Постоянен	Осъществен регулярен контрол върху нерегламентирано изхвърлените отпадъци и постигнато ограничаване на тяхното вредно въздействие
Специфична цел 6: Укрепване на административния капацитет				
Подобряване капацитета на общината за подготовка и реализация на екологични проекти чрез обучения	Община Чипровци	Общински бюджет ОПАК	непрекъснат	Подобрен капацитет на общинските служители и разширени възможности на общинската администрация за реализиране на екологични проекти
Обучение на специалистите от общинските администрации, ангажирани с прилагане на законодателството по управление на отпадъците	Община Чипровци МОСВ	Общински бюджет МОСВ	Непрекъснат	Повишен административен капацитет и предложения за подобряване дейностите по управление на отпадъците
Специфична цел 7: Информирание и участие на обществеността				
Периодично информиране на населението за състоянието на околната среда, ползите от разделното събиране на отпадъците и евентуалните	Община Чипровци РИОСВ – Монтана	Общински бюджет	непрекъснат	Повишена осведоменост и ангажираност на населението по въпросите, свързани с околната среда

рискове за здравето чрез средствата за масова информация	ИАОС			
Периодично информиране на населението за изпълнението на мерките от Общинската програма за управление на отпадъците, както и за реализацията на различни други проекти с екологична насоченост, свързани с национални кампании и местни инициативи, чрез средствата за масова информация и други средства	Община Чипровци	Общински бюджет	непрекъснат	Повишена осведоменост и ангажираност на населението към текущите екологични проекти и дейности, осъществявани от общината съобразно Общинската програма за опазване на околната среда 2021-2028 г.
Организиране и провеждане на местни и международни инициативи, свързани с опазването на околната среда и честване по подходящ начин на дати от екологичния календар	Община Чипровци	ПУДООС Европейски екологични фондове	Постоянен	Повишена осведоменост и ангажираност на гражданите, посетителите и гостите на общината по въпросите на околната среда
Включване на децата от общината в различни програми за екологично образование, почистване, компостиране и възпитание	Община Чипровци	Общински бюджет	Постоянен	Изградени умения и навици за опазване на околната среда сред младежите
Организиране на информационни кампании свързани с повишаване осведомеността на гражданите по въпросите свързани с управлението на отпадъците	Община Чипровци	Европейски екологични фондове Общински бюджет	Постоянен	Повишена осведоменост и ангажираност на общинското население

6. Координация с други общински и регионални планове и програми

Стратегическото планиране на общинско ниво се оползотворява най-ефективно чрез създаване и поддържане на връзка с други релевантни стратегически документи. Тази тясна свързаност е необходима за проследяване на съвместимостта на приоритетите в отделните програмни документи, за да не се допусне противоречие.

Настоящата Общинска програма за управление на отпадъците на община Чипровци е ключов елемент от цялостната система за развитието на общината, региона и страната като цяло. Поради това тук се представя взаимовръзката на тази програма с други програмни документи и необходимостта от координация помежду им с цел постигане на синергичен и допълващ ефект от изпълнението им..

Общинската програма за управление на отпадъците на община Чипровци отчита нуждата от комуникация с други релевантни стратегически документи на регионално ниво и се базира на изводите и препоръките от наличните свързани общински и регионални планове и програми както следва:

*** Областна стратегия за развитие на област Монтана (2021-2027)**

Стратегията за развитие на област Монтана е основен стратегически документ, който определя целите и приоритетите на областната политика за развитие през периода 2021-2027 г. и съгласува целите и приоритетите на плановите документи от по- високите нива - Националната стратегия за регионално развитие и Плана за развитие на Северозападен район, с политиките и ресурсите на общинското ниво.

Областната стратегия представлява документ, който отразява принципите и подходите на европейската политика за регионално развитие, ориентирана към икономическото и социалното сближаване и формира общата рамка за развитие на областта. Областната стратегия има интегрален характер, като обхваща създаването на условия за балансирано и устойчиво развитие на областта и общините в нея. Хоризонтът на стратегическия документ обхваща периода 2021-2027 г. и следва да се разглежда и като продължение на Областната стратегия за развитие на област Монтана за периода 2014-2020 г. и Актуализирания документ за прилагане на областната стратегия за развитие на област Монтана до 2020 г.

Този стратегически документ представлява системен и комплексен анализ на състоянието на основните икономически и социални процеси в областта, предлага цялостна оценка на силните и слабите страни на региона и извежда основните дългосрочни цели и приоритети за развитие на област Монтана и на районите за целенасочено въздействие

По своята същност Областната стратегия за развитие на Монтана за 2021-2027 г. представлява основен ориентир в разработването, планираното последващо изпълнение и мониториране на настоящата Общинска програма за управление на отпадъците.

* Общински план за развитие на община Чипровци (2021-2027) и други общински стратегически документи

Настоящата Общинска програма за управление на отпадъците корелира пряко с актуалния Общински план за развитие на община Чипровци, както и изготвената паралелно Общинска програма за опазване на околната среда на община Чипровци за периода 2021-2028 г. и споделя визията, целите и приоритетите за управление на отпадъците и опазване на околната среда, заложи в тези документи.

* Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. - изготвен от МОСВ и РИОСВ – Монтана.

Докладът за състоянието на околната среда на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана е подготвен от експертите на инспекцията с цел обективно и своевременно информирание на обществеността за състоянието на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана , област Монтана и област Видин. В Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. е представена информация по всички компоненти на околната среда – въздух, води, почви, биологично разнообразие, както и факторите, които ѝ въздействат – отпадъци, шум, химични вещества. Настоящата Общинска програма е изградена на базата на и съобразно тази информация.

Общинската програма за управление на отпадъците на община Чипровци е съобразена и пряко кореспондира с основните изводи и прогнози на националните стратегически документи, свързани с управлението на отпадъците на територията на страната, както следва;

* Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020 г.)

* Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г.

* Актуализиран национален план за действие за управление на устойчивите замърсители в Р. България (2012-2020 г.)

* Национален стратегически план за управление на отпадъците на територията на Р.България за периода 2021-2028 г.

7. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците

Системата за наблюдение, контрол и отчитане на настоящата Общинска програма се базира на три основни последователно осъществявани етапа:

- * Наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците
- * Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците
- * Процедура за актуализация на програмата

Съгласно чл.52 ЗУО, настоящата Общинска програма ще бъде публикувана на интернет страницата на съответната община с цел осигуряване на публичност и обществен достъп. Общинският съвет регулярно и систематично ще контролира изпълнението й. Ежегодно Кметът на общината ще информира в срок до 31 март Общинския съвет за изпълнението на програмата за предходната календарна година.

Процесът по организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Чипровци се организира от кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

За целите на наблюдение и контрол на настоящата Общинска програма е необходимо годишният доклад да съдържа информация за: същността на общинската политика за опазване на околната среда; напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; възникналите проблеми и предприетите действия за тяхното

решаване; осъществяването на мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

Община Чипровци има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение и отчитане на общински политики. Ето защо съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания с вътрешен и външен характер.

Основен външен субект, осъществяващ контрол върху изпълнението на настоящата Общинска програма е Агенцията „Държавна финансова инспекция“(АДФИ), която има задължението да провежда регулярна инспекция на спазване на бюджетната дисциплина във връзка с изпълнение на общинските политики. Освен планови инспекции, АДФИ осъществява извънпланови инспекции при постъпване на сигнали за нередности и/или измами. Вътрешните контролни органи осъществяват периодични проверки съобразно необходимостта от поемане на задължения и извършване на разходи по изпълнение на отделните политики.

Осъществяването на общинската програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Чипровци е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за осъществяването на гореописания План за действие са свързани с комплекс от фактори, които, поради своя характер са трудно предвидими и прогнозируеми. Ето защо реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия.

Основните компоненти на Общинска програма за управление на отпадъците на община Чипровци за периода 2021-2028 г. преди всичко очертават перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени. В този смисъл партньорството между общинските власти, областната администрация, държавата, бизнес субектите, НПО и всички заинтересовани лица и институции ще гарантира изпълнението на по-голям обем от планираните мерки и дейности.